

PRÁVNÍ PORADNA

Jakou odpovědnost má za začínajícího lékaře lékař se specializovanou způsobilostí?

E. K., Zlín

Zdravotnický pracovník je povinen **poskytovat pouze ty zdravotní služby, ke kterým získal odbornou nebo specializovanou způsobilost** podle jiných právních předpisů, v rozsahu odpovídajícím jeho způsobilosti, zdravotnímu stavu pacienta, na náležité odborné úrovni a řídit se etickými principy. Tuto úpravu nalezneme v ustanovení § 49 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.

Problematicku dále upravuje zejména zákon č. 95/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů.

Odborná způsobilost k výkonu povolání lékaře se získává absolvováním nejméně šestiletého prezenčního studia. Získání odborné způsobilosti však neopravňuje lékaře k samostatnému výkonu jeho povolání.

Lékař s odbornou způsobilostí vykonává preventivní, diagnostickou, léčebnou, léčebně rehabilitační, dispenzární a paliativní péči podle zákona o zdravotních službách **pod odborným dozorem nebo odborným dohledem lékaře se specializovanou způsobilostí** a dále revizní činnost podle zákona upravujícího veřejné zdravotní pojištění prováděná lékařem s odbornou způsobilostí pod odborným dozorem lékaře se specializovanou způsobilostí. Je třeba odlišovat výkon činnosti lékaře pod odborným dozorem a odborným dohledem.

Bez odborného dozoru může lékař s odbornou způsobilostí vykonávat činnosti, které odpovídají rozsahu znalostí a dovedností získaných studiem a které jsou stanovené prováděcím právním předpisem (ke dni sepsání tohoto příspěvku nebyl tento prováděcí

předpis vydán). Lékař s odbornou způsobilostí může před získáním certifikátu o absolvování základního kmene vykonávat další činnosti v rozsahu, který mu písemně stanoví jeho školicitel, a to pod odborným dohledem. Lékař, který je oprávněn vykonávat činnosti pod odborným dozorem se na základě písemné instrukce dostává do pozice lékaře, který je oprávněn vykonávat činnosti pod odborným dohledem.

Bez odborného dohledu může lékař s odbornou způsobilostí a s certifikátem o absolvování základního kmene vykonávat

- činnosti, které odpovídají rozsahu znalostí a dovedností získaných vzděláváním v základním kmenu a které jsou stanovené prováděcím právním předpisem,
- revizní činnost podle zákona upravujícího veřejné zdravotní pojištění a
- další činnosti v rozsahu, který mu písemně stanoví jeho školicitel.

Odborný dozor vykonává lékař se specializovanou způsobilostí přítomný ve zdravotnickém zařízení, ve kterém vykonává činnost lékař s odbornou způsobilostí, s fyzickou dosažitelností lékaře se specializovanou způsobilostí do 15 minut.

Odborný dohled vykonává lékař se specializovanou způsobilostí, a to nepřetržitou telefonickou dostupností a fyzickou dosažitelností zdravotnického zařízení, ve kterém vykonává činnost lékař s odbornou způsobilostí, do 30 minut.

Kdo může být podle platné právní úpravy školitelem a lékařem odpovědným za dozor či dohled nad kolegou lékařem?

Školitel musí být v základním pracovněprávním vztahu k poskytovateli zdravotních služeb, nebo ve služebním poměru, anebo musí být poskytovatelem zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení k výkonu činností lékaře s odbornou způsobilostí dochází. Je vhodné zdůraznit, že poskytovatel zdravotních služeb je povinen zajistit výkon odborného dozoru a odborného dohledu.

Dodejme, že **specializovaná způsobilost lékaře** se získává úspěšným ukončením specializačního vzdělávání **atestační zkouškou**, na jejímž základě je lékaři vydán ministerstvem diplom o specializaci v příslušném specializačním oboru. Specializační vzdělávání lékaře probíhá ve specializačním oboru.

Podmínkou pro samostatný výkon povolání lékaře je získání specializované způsobilosti nebo zvláštní specializované způsobilosti. Výkonem povolání lékaře se specializovanou způsobilostí je preventivní, diagnostická, léčebná, léčebně rehabilitační, dispenzární a paliativní činnost a dále činnost vzdělávací, posudková a činnost řídicí u poskytovatele zdravotních služeb. Podmínkou pro samostatný výkon povolání lékaře ve vedoucí funkci nebo jako osoby samostatně výdělečně činné anebo jako odborného zástupce poskytovatele zdravotních služeb podle zákona o zdravotních službách je získání specializované způsobilosti.

Specializační vzdělávání se uskutečňuje při výkonu lékařského povolání podle prováděcích právních předpisů a vzdělávacích programů jednotlivých specializačních oborů. Specializační vzdělávání se skládá ze základního kmene, na který navazuje vzdělávání ve vlastním specializovaném výcviku. Specializační vzdělávání zahrnuje účast na veškerých lékařských výkonech v rámci oboru, ve kterém specializační vzdělávání probíhá, včetně případné účasti v nepřetržitém pracovním režimu.

Lékař může být souběžně zařazen nejvýše ve dvou specializačních oborech, a to pokud mají shodný základní kmen. Do druhého specializačního oboru může být lékař zařazen až po vydání certifikátu o absolvování základního kmene. Délka vzdělávání v základním kmenu je 30 měsíců.

Vzdělávání v základním kmenu se ukončuje zkouškou. Podmínkou pro přihlášení ke zkoušce je splnění všech požadavků pro získání teoretických znalostí a praktických dovedností. Složení zkoušky po ukončení vzdělávání v základním kmenu je jednou z podmínek pro přihlášení k atestační zkoušce.

Závěr

Dojde-li k újmě na zdraví nebo k úmrtí pacienta v souvislosti s chybným odborným postupem tzv. neatestovaného lékaře, který neměl zajištěn náležitý odborný dozor či dohled, bude podle konkrétních okolností připadat v úvahu odpovědnost poskytovatele zdravotních služeb za škodu, případně za zásah do osobnostních práv pacienta, rovněž tak trestní odpovědnost odborného zástupce poskytovatele zdravotních služeb, ale i třeba ředitele zdravotnického zařízení, jeho

lékařského náměstka, přednosty kliniky, primáře či jejich zástupce až po lékaře, který byl odborným dohledem pověřen a tento řádně nevykonával.

Komunikační dostupnost lékaře se specializovanou způsobilostí, který vykonává odborný dohled, by měla být zajištěna vždy okamžitě, tzn. školitel je „na telefonu“. Sloužící lékař absolvent základního kmene bez atestace může pracovat na oddělení za předpokladu, že lékař s příslušnou atestací se může fyzicky dostavit na pracoviště do třiceti minut.

Odpovědnost neatestovaného lékaře by byla aktuální v případě, kdy měl vymezeno, co může a co nemůže sám konat, a přesto konal činnosti, které vykonávat neměl, a přitom se dopustil odborného pochybení nebo se dopustil takové odborné chyby, které se ani absolvent lékařské fakulty bez specializované způsobilosti dopustit nesmí.

JUDr. Šárka Špeciánová

specianova@seznam.cz

*Etická komise Všeobecné fakultní nemocnice
v Praze, Na Bojišti 1, 128 08 Praha 2*